

SAMMANDRAG

**LIVSMEDELSTRYGGHETEN
OCH LIVSMEDELS-
SYSTEMENS FRAMTID:**

centrala utvecklingspolitiska
frågor för Finland

Analys av Utvecklingspolitiska kommissionen,
Juni 2021

**UTVECKLINGSPOLITISKA
KOMMISSIONEN**

Sammandrag

Denna analys av Utvecklingspolitiska kommissionen behandlar aktuella frågor kring livsmedelstryggheten som är centrala med tanke på den globala utvecklingen och de många och varierande kopplingarna mellan de olika aspekterna av livsmedelstrygghet. Vi fokuserar på sådana aspekter som Finland kan påverka och bära ansvar för internationellt, i synnerhet när det gäller de allra fattigaste länderna och de mest sårbara människorna och grupperna. Vårt syfte är att stärka denna dimension i det nationella beslutsfattandet och den parlamentariska debatten samt i genomförandet av en hållbar utveckling. Dessutom går vi igenom livsmedelstrygghetens roll i utvecklingssamarbetet och det humanitära biståndet. Livsmedelstryggheten betraktas också som ett utmanande tema för flera olika politikområden. Till sist ger vi rekommendationer för hur Finland kan främja och delta i arbetet med att öka hållbarheten i den globala livsmedelstryggheten och livsmedelssystemen.

En expertgrupp bestående av utvecklingspolitiska kommissionens medlemmar har ansvarat för analysen och rekommendationerna. Denna publikation är den andra delen i en helhet med tre teman som granskar de växande utmaningarna för den biologiska mångfalden, livsmedelstryggheten och klimatet samt kopplingarna mellan och i anslutning till dessa fenomen.

Världens livsmedelssystem ska trygga livsmedelsförsörjningen och god näring för den växande befolkningen så att livsmedelsproduktionens ekologiska ramar inte försämras och så att risken för livsmedelskriser minskar. Globalt sett har matproduktionen mätt i kalorier hållit ungefär jämn takt med befolkningsutvecklingen, men nästan 700 miljoner människor får fortfarande inte tillräckligt med mat. Dessutom äter nästan två

miljarder människor livsmedel av näringsmässigt dålig kvalitet. Människor som hör till olika sårbara grupper löper större risk att uppleva bristande livsmedelstrygghet, vilket förvärras ytterligare av katastrofer, konflikter och andra kriser.

Matproduktionen är beroende av den omgivande naturen. Samtidigt utgör den nuvarande livsmedelsproduktionen ett allvarligt hot mot den biologiska mångfalden, ekosystemen och klimatets stabilitet. Globalt sett är matproduktionen den största enskilda faktorn som påverkar miljöns tillstånd och överskridandet av planetens gränser. Den påverkar också klimatförändringen, eftersom matproduktionens utsläpp av växthusgaser utgör 21–37 procent av alla utsläpp som orsakas av människan. Klimatförändringen försämrar också livsmedelstryggheten och nutritionen på många olika sätt, till exempel genom att påverka jordbrukarnas utkomst och matens kvalitet.

Många människors arbete och utkomst är beroende av olika delar av livsmedelskedjan, men deras livsmedelstrygghet och inkomster är sårbara. Coronapandemin har ytterligare förvärrat situationen. Klimatförändringar har redan påverkat livsmedelstryggheten för många människor, bland annat på grund av att extrema väderfenomen har tilltagit och blivit allt vanligare. Långvariga konflikter har också försämrat livsmedelstryggheten för många. Dessutom medför befolkningstillväxten, urbaniseringen och landsbygdens avfolkning egna utmaningar för livsmedelssystemen och livsmedelstryggheten.

Till följd av den ökade handeln och den globala arbetsfördelningen är de lokala livsmedelssystemen också allt mer kopplade till det globala livsmedelssystemet. Kopplingen mellan lokala och regionala livsmedelssystem är dock globalt sett mycket ojämlig, och fördelarna med nationell handel och arbetsfördelning fördelas inte jämnt. För närvarande finns det inga styrmekanismer på systemnivå. Den bristande hållbarheten återspeglas också i de regionala och lokala systemen. Förändringar i livsmedelssystemen måste göras på många nivåer, eftersom förändringar på systemnivå förutsätter förändringar på såväl lokal som global nivå.

Livsmedelssystemen kan hanteras och styras genom internationella avtal. Vi önskar att Finland påverkar aktivt under till exempel FN:s toppmöte om livsmedelssystem för att påskynda en hållbar förändring och minskad ojämlikhet mellan olika livsmedelssystem. Finland bör också förbinda sig att genomföra toppmötets agenda nationellt

---

Klimatförändringar har redan påverkat livsmedelstryggheten för många människor, bland annat på grund av att extrema väderfenomen har tilltagit och blivit allt vanligare.

och internationellt. Finland ska inta en aktiv roll i internationella organisationer och förhandlingsprocesser för att jordbruket ska få en starkare roll i anpassningen till och kampen mot klimatförändringarna och för att den biologiska mångfaldens betydelse för livsmedelstryggheten ska uppmärksammas mer. Finland kan och bör profilera sig som en diplomat för livsmedelstrygghet. Finland bör belysa kopplingarna mellan olika aspekter av livsmedelstryggheten och lyfta fram nya metoder för att stärka livsmedelstryggheten.

Enligt den nya utvecklingspolitiska redogörelsen hör det till Finlands utvecklingspolitiska mål att människorna i utvecklingsländer ska ha bättre möjligheter att producera och skaffa säker, hälsosam och näringsrik mat. Detta bör också synas i finansieringen. I Finlands utvecklingssamarbete har finansieringen av livsmedelstryggheten, jordbruket och landsbygdsutvecklingen dock minskat betydligt under de senaste åren. Främjandet av hållbara livsmedelssystem och livsmedelstryggheten bör synas i såväl de utvecklingspolitiska riktlinjerna som i finansieringen. Detta betyder att det behövs en trovärdig och konkret plan för att höja anslagen för utvecklingssamarbete till den nivå som FN rekommenderar. Samtidigt måste finansieringen som riktas till livsmedelstrygghet, jordbruk och landsbygdsutveckling höjas.

Utvecklingspolitiska kommissionens publikation innehåller mer detaljerade rekommendationer som syftar till att stärka livsmedelstryggheten och livsmedelssystemens hållbarhet med hjälp av Finlands internationella påverkansarbete, ett konsekvent genomförande av hållbar utveckling och utvecklingssamarbete.

